

УДК 340.1

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТТЯ «ТИПОЛОГІЗАЦІЯ» З СУМІЖНИМИ ПОНЯТТЯМИ

І. Настасяк

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, 79000, Львів, Україна*

Розкрито зміст поняття «типологізація» в контексті його співвідношення із суміжними поняттями, як-от: класифікація, систематизація, моделювання тощо. Докладно проаналізовано позиції соціологів, філософів, юристів щодо трактування вказаних понять.

Ключові слова: типологізація, тип, типологія, типізація, типіфікація, класифікація, систематизація, моделювання.

Процеси глобалізації та інтеграції суттєво змінили сучасну правову карту світу, яка є багатоманітною та складається і з національних, і з міждержавних правових систем. Забезпечення взаємодії між ними є визначальним напрямом правової інтеграції. Досягнути високого рівня такої взаємодії можна лише за умови належного угруповання правових систем, виявлення їхніх типологічних особливостей.

У юридичній літературі віддавна здійснюється класифікація правових систем, яка зумовлена і пізнавальними причинами, і практичною значущістю. Проблеми класифікації правових систем є одними з найважливіших у теорії права і порівняльному правознавстві. Класифікація відбувається за різними критеріями: історичними, географічними, етнічними, юридичними тощо. Проте, на жаль, в юридичній літературі недостатньо уваги приділено іншим підходам до угруповання правових систем, а це не дає змоги забезпечити цілісне уявлення про правову систему суспільства і сучасну правову картину світу загалом.

Проблеми класифікації розглядали і представники різних сфер наукового знання. У вітчизняній та зарубіжній юридичній літературі питання класифікації правових систем висвітлювали відомі вчені, як-от: Х. Бехруз, Р. Давід, К. Кьотц, Л. Луць, С. Маркова-Мурашова, М. Марченко, К. Осаке, А. Саїдов, Ю. Тихомиров, К. Цвайгерт. Соціологи та філософи також приділяли увагу дослідженню основних аспектів класифікації (В. Андрєєнков, М. Каган, О. Нестеров, А. Субботін, Ю. Толстова, В. Ядов).

Втім, досі малодослідженими є питання сутності типологізації, її критеріїв, а також співвідношення поняття «типологізація» із суміжними поняттями, такими як «класифікація», «моделювання» тощо.

Не відкидаючи позитивних напрацювань в сучасній юридичній науці щодо класифікації правових систем, зазначимо, що класифікація не дала змоги угрупувати знання про правові системи так, щоб забезпечити цілісне уявлення про «правову карту світу», її типологічні особливості.

Аналіз наукових доробків, що стосуються окресленої проблематики, дав можливість констатувати множинність підходів щодо інтерпретації змісту поняття типологізації та суміжних з ним категорій. В одних випадках поняття «типологізація» замінює поняття «класифікація», в інших – ці поняття ототожнюються, ще в інших – типологізація позначає більш досконале, ніж за класифікації, угруповання системних об'єктів.

Донедавна в порівняльному правознавстві для групування правових систем світу застосовували тільки класифікацію, тому розпочнемо з аналізу саме цього поняття.

У загальнотеоретичній науці, як і в інших сферах наукового знання, класифікацію досить часто використовують як спосіб пізнання. Однак змісту означеного поняття здебільшого не з'ясовують. Це зумовлено тим, що в юриспруденції, як і в логіці, під класифікацією розуміють логічну операцію послідовного поділу обсягу поняття, що спрямована на утворення певної системи, в якій кожний вид поділяється на підвиди тощо [3, с. 59].

У філософії класифікацію трактують як систему розподілу предметів, явищ або понять на класи, групи тощо за спільними ознаками, властивостями або ж як дію за значенням класифікувати (розподіляти предмети, явища або поняття на класи, групи тощо за спільними ознаками, властивостями; групувати) [10, с. 258].

Представники сучасного філософського знання по-різному підходять до розуміння класифікації. Так, у філософських словниках класифікація (від латин. *classis* – розряд, група і *facio* – роблю) – це окремий випадок застосування логічної операції поділу обсягу понять, який полягає в поділі предметів на класи на підставі їхніх спільних ознак з утворенням певної системи класів цієї сукупності предметів [20, с. 220]; особливий випадок застосування логічної операції обсягу понять, певна сукупність поділу [21, с. 212].

Нова філософська енциклопедія дає дещо іншу інтерпретацію поняття «класифікація» – це загальнонаукове та загальнометодологічне поняття, яке визначає форму систематизації знань, що охоплює всю сферу об'єктів дослідження у вигляді системи класів чи груп цих об'єктів, за якими вони розподілені на підставі їхньої подібності за певними властивостями [12, с. 255].

Заразом в літературі зазначено, що класифікація може надати деяким дискретним об'єктам статус узагальненого об'єкта за будь-якою дискретною властивістю (підставою класифікації), але класи класу (підкласи) не можуть перетинатися і їхня кількість вичерпна. Водночас об'єкт, що класифікується, має належати лише до одного класу, він може залишитися поза цією класифікацією і не буде віднесений до жодного класу [10, с. 8].

У навчальній літературі з логіки висловлюється думка, що класифікація – це систематизація предметів на підставі угоди чи певних практичних міркувань та ознак, що впливають з природи систематизованих предметів [6, с. 174].

Під класифікацією розуміють також розподіл об'єктів (предметів, явищ тощо), які вивчає певна наука, за класами (розрядами, групами, множинами тощо), згідно з визначеними ознаками, що властиві одним об'єктам і відсутні в інших [15, с. 5]. Як зазначає В. Ядов, групування та класифікація – це елементарні процедури впорядкування даних, що передують їхньому аналізу [22, с. 38].

Класифікація використовується в усіх науках і змінюється з розвитком конкретної наукової сфери. Окрім цього, соціологи вважають, що класифікація дає змогу визначати межі між різними формами знання [2, с. 292].

У сучасній науковій літературі сформувався певні вимоги до класифікації: поділ має бути співрозмірним; на кожному етапі має бути однаковою підстава поділу, члени поділу мають бути взаємозаперечними [10, с. 34]. Заразом важливо, аби класифікація проводилася за однією ознакою і була послідовною [18, с. 19–182]. Якщо ознак декілька, то вони є підставою для декількох класифікацій.

І хоча думки щодо поняття класифікації в літературі різняться, проте всі науковці погоджуються, що класифікація буває природною і штучною. Під час природної класифікації поділ відбувається за найсуттєвішою ознакою (підставою), і така класифікація має пізнавальне значення. За штучної класифікації, метою якої

є систематизація предметів, поділ здійснюють за несуттєвою ознакою, що є зручною для досягнення окресленої мети [20, с. 220].

У цьому контексті варто з'ясувати зміст поняття «систематизація» та виявити його співвідношення з поняттям «класифікація». Так, класифікація є методом пізнання, що полягає в поділі предметів на підставі найсуттєвішої ознаки та утворенні схеми класифікаційних груп, необхідної для поглибленого пізнання різних сторін відповідного явища. Натомість систематизація – це впорядкування об'єктів у межах класифікаційних груп, об'єднання їх у ціле, у єдиний цілісний комплекс, систему.

Як зазначає С. Маркова-Мурашова, систематизація – це спеціальний метод обмеження багатоманіття [10, с. 67]. Водночас доцільно вкотре акцентувати, що систематизацію застосовують лише за умови здійснення штучної класифікації. Окрім цього, у філософії під систематизацією розуміють процес зведення розрізнених знань про предмети (явища) об'єктивної дійсності в єдину наукову систему, встановлення їхньої єдності. Вона опирається на класифікацію, аналіз і синтез суттєвих властивостей певної об'єктивної системи. Систематизацію вважають однобічною, оскільки вона не може вичерпно відобразити закономірності об'єктивних систем [20, с. 477–478].

Отже, систематизація (від грец. *systematicos* – упорядкований) є процесом впорядкування предметів, явищ. Вона може долати недоліки класифікаційних побудов і має закритий (закінчений для певного рівня пізнання) характер. Систематизацію не використовують під час аналізу динамічних систем (зокрема соціальних), оскільки вони мають досить високий рівень мінливості, що перешкоджає отриманню об'єктивних результатів. У таких випадках перевагу віддають типологізації.

Але зазвичай для аналізу організованих множин застосовують систематизацію. Складність систематизації полягає в тому, що аналіз організованої множини вимагає встановлення необхідності й достатності її складових компонентів для буття такої множини як якісно визначеної цілісності. Водночас систематизація може передбачати існування явищ, які досі невідомі науці, а тому з позиції класифікації не існують [5, с. 8].

З огляду на вказані особливості, систематизацію для диференціації чи групування правових систем як самостійний метод не використовують, а застосовують лише як складову типологізації або класифікації.

Заразом у науковій літературі висловлюється думка про доцільність характеристики класифікації і як процесу, і як результату [27, с. 95–96]. Зазначимо, що класифікацію відрізняє від інших методів пізнання те, що вона містить три чіткі структурні елементи: множину встановлених груп подібних об'єктів; підстави, за якими об'єкти об'єднуються у групи; принцип чи закон, згідно з яким всі групи поєднуються, організуються в єдину систему [19, с. 28].

Найчастіше групи подібних об'єктів називають класами, а процедуру їхнього об'єднання та створення схеми впорядкування – класифікуванням. Результатом такої процедури є класифікація як єдина система, що складається з відповідних класифікаційних груп (класів, підкласів, родів, видів тощо). Отже, класифікація дає дослідникові змогу виявити реальні зв'язки багатоманітної об'єктивної дійсності, групувати явища в необмеженій кількості, а відтак, відповідати найрізноманітнішим пізнавальним потребам.

Класифікація завжди є відносною, автономною, потрібною лише для конкретного напрямку дослідження. Окрім того, вона не дає змоги з'ясувати внутрішню організацію угрупованої множини, яка залишається простою сукупністю різноманітних явищ, і не розкривається дослідником як певна цілісність, ансамбль, система [5, с. 7–8]. А ще, як

ззначає Л. Луць, класифікацію застосовують у разі потреби отримання знань лише щодо певної сторони об'єкта, а не цілісного знання про нього [9, с. 15].

Теорія класифікації є нині концептуально закритою системою, яка покликана забезпечувати зручну для пізнання об'єктів схему їхнього групування та містити чимало інформації про них. Така схема формується різними способами, а критерії групування залежать від наукових, дидактичних чи практичних цілей дослідження.

З огляду на те, що класифікація здійснюється за окремою ознакою, вона не продукує знань про весь набір суттєвих ознак, а тому є нейтральною до сутності явищ. Саме це відрізняє її від типологізації, метою якої є формування уявлень про єдиний набір суттєвих ознак, що розкривають сутність відповідного явища.

Типологізацію як метод пізнання активно використовують в сучасній науці, зокрема юридичній. Попри це, досі дискусійними є питання змісту та співвідношення понять «типологія», «типізація», «типифікація», «типологізація» тощо. Зазначимо, що досить часто в наукових працях трапляється уподібнення, підміна, змішування означених понять між собою та з поняттями «класифікація», «моделювання», а інколи їх використовують і як синоніми.

Зважаючи на вказані обставини, є потреба розмежувати ці поняття, оскільки вони, хоч і мають певну спільність, відрізняються за змістом. Відмінною є і їхня роль в науці.

Аналіз наукових джерел дає змогу констатувати, що в літературі поняття «типологія» і «типологізація» найчастіше ототожнюють. Деякі науковці використовують на позначення процесу поділу термін «типологізація», а на позначення результатів цього поділу – термін «типологія».

Типологію (грец. *typos* – зразок, *logos* – слово, вчення) трактують по-різному: 1) як метод наукового пізнання, в основі якого є поділ системи об'єктів та їхнє групування за допомогою типу (узагальненої, ідеалізованої моделі); 2) результат типологічного опису та зіставлення [13, с. 70]; 3) як специфічний вид наукової класифікації предметів або явищ, що володіє певними ознаками [15, с. 20–21]; учення про впорядкування та систематизацію складних об'єктів, в основі яких лежить поняття про тип [27].

Соціологи розглядають типологію (*typology*) як класифікаційну, концептуальну схему [2, с. 349].

С. Маркова-Мурашова трактує типологію як властиву будь-якій сфері знань або практики систему розподілу об'єктів за групами, а типологізацію – як метод наукового пізнання, в основі якого є поділ об'єктів та їхнє групування за допомогою узагальненої ідеалізованої моделі чи типу [10, с. 49, 50].

У філософії, з огляду на вчення про типи, виокремлюють поняття «типізація» (*typization*), яке трактують як процес відбору і систематизації найсуттєвішого, закономірного, соціально значущого і в людських характеристиках, і в соціальних обставинах, що їх зумовили [20, с. 523], а також поняття «типове» – нормальне, зразкове, найімовірніше для конкретної системи об'єктивного світу [20, с. 523]. Під типізацією також розуміють втілення загальних понять, ідей, думок за допомогою конкретних зразків, групування об'єктів за характерними ознаками [7, с. 595].

Отже, типізацію трактують неоднозначно: 1) надання типової форми, використання типових, загальних для багатьох об'єктів чи процесів прийомів та методів; втілення в типових формах, підведення під певний тип; 2) зведення багатоманітних явищ, процесів тощо до великої кількості вибраних типів; уніфікація; 3) створення типових конструкцій на підставі загальних характеристик [24]; процес виявлення і надання індивідуумам та предметам загальних якостей [25].

У соціології досить активно послуговуються також поняттям «типифікація» (*typification*), під яким розуміють концептуальний процес, за допомогою якого

організовується знання про соціальний світ не з позиції унікальних властивостей людей, явищ, подій, а за їхніми типовими характеристиками [2, с. 348–349].

Типологізація (typologization) у філософських та соціологічних словниках трактується як метод наукового пізнання, завдяки якому на підставі ідеальної моделі чи типу здійснюється поділ певної сукупності об'єктів на впорядковані та систематизовані групи, що мають відповідні властивості [26]. Типологізацію розглядають також як метод дослідження, в основі якого лежить з'ясування подібності й відмінності множини соціальних об'єктів, пошук надійних способів їхньої ідентифікації, стійких поєднань властивостей соціальних явищ, а також їхнє групування за допомогою узагальненої ідеалізованої моделі [25]. При цьому зазначається, що типологізацію проводять за вибраним та концептуально обґрунтованим чи емпірично й теоретично інтерпретованим критерієм, що дає змогу виокреmlувати теоретичну й емпіричну типологізацію.

М. Каган трактує типологізацію як поділ сукупності об'єктів на статичні гомогенні множинності, кожна з яких є модифікацією однієї і тієї самої властивості, певного «архетипу». Учений розглядає типологізацію як пряме продовження класифікації, адже остання розподіляє групи різнорідних об'єктів, доки не доходить до рівня якісної однорідності, на якому розміщені модифікаційні ряди (сукупність однотипних об'єктів) [24, с. 24]. Втім, як зауважує С. Маркова-Мурашова, попри те, що класифікацію й типологізацію об'єднує єдина мета – впорядкування певної заданої сукупності об'єктів, типологізація, поступаючись класифікації ступенем суворості, домінує завдяки своїй універсальності. А багато класифікаційних систем, на думку вченої, під час ретельного аналізу виявляються типологічними системами [10, с. 57–58].

Водночас В. Ядов наголошує, що типологічний аналіз передбачає вищий рівень узагальнення, підставою якого є поняття, що співвідносяться з ознаками-індикаторами [23, с. 320]. А це вже якісно інший рівень узагальнення.

Типологізація – це пошук певної моделі, яка згодом накладається на емпіричну компоненту. Типологізацію здійснюють за багатьма параметрами, шляхом виявлення й аналізу ознак певного явища, а на підставі конкретизації виявлених ознак обґрунтовують типи об'єктів. Типізація, що є складовою типологізації, дає змогу проаналізувати ці ознаки як ціле, що утворює сутність явища. Результатом такого аналізу і є розробка типу (зразка, парадигми).

На відміну від емпіричної типологізації (яка дає змогу виявити стійку сукупність властивостей певного явища шляхом опису), теоретичну (конструктивну) проводять шляхом узагальнення ознак соціальних явищ на підставі ідеальної теоретичної моделі й теоретично обґрунтованих моделей. Теоретична типологізація є умовою прямої перевірки теорії через зіставлення сконструйованого типу з емпіричними даними щодо збігу з ідеальною моделлю (типом) чи відхилення від неї. Це й дає підстави трактувати типологізацію як спосіб ідентифікації соціальних явищ [27].

Задля всебічного висвітлення питання зазначимо, що найближчим за пізнавальним статусом до типологізації є метод моделювання. Моделювання трактується як метод наукового пізнання, за якого об'єкт вивчають за допомогою створення його копії (моделі), що пізнається замість оригіналу з позицій, які цікавлять дослідника. Сутність цього методу полягає у відтворенні властивостей об'єкта пізнання через аналог, що спеціально утворений для цього [1, с. 106].

Деякі автори називають моделювання методом опосередкованого пізнання, завдяки якому об'єкт-оригінал вивчають за допомогою об'єкта-моделі, що може

замінити оригінал на деяких стадіях пізнавального процесу. Виокремлюють такі основні операції: перехід від натурального об'єкта до моделі (побудова моделі); експериментальне дослідження моделі; перехід від моделі до натурального об'єкта (перенесення результатів дослідження на об'єкт-оригінал). Вказується також, що адекватність моделі залежить від мети моделювання та виокремлених критеріїв [14, с. 143].

Зазвичай модель трактується як зразок, взірць, примірник чогось [11, с. 667]. У філософії під моделлю (від латин. *modus* – зразок, копія, образ) розуміють речовину, знакову або уявну систему, що відтворює, імітує чи відображає принципи внутрішньої організації або функціонування, ті чи інші властивості досліджуваного об'єкта (оригіналу), безпосереднє вивчення якого через певні причини неможливе чи ускладнене, і яка може замінити цей об'єкт у пізнавальному процесі, щоб одержати нову інформацію про нього. Окрім цього, зазначається, що співвідношення «модель – оригінал» зумовлене тільки процесом пізнання і не є об'єктивним явищем. Це пізнавальна конструкція, а тому модель і оригінал є схожими, однак не тотожними [20, с. 304].

Отже, сутність методу моделювання - схематизм та абстрагування, яких досягають завдяки використанню пізнавальної моделі. Водночас схематизм та абстрагування для типологічного методу є лише однією зі суттєвих передумов його застосування. Відмінною є й мета моделювання та типологізації. Так, метою типологізації є дослідження різних сторін об'єкта, використання властивостей з усієї системи зв'язків та абстрагування від низки властивостей задля визначення тих, що характерні для певного типу.

Тип, як і модель, хоч і відтворює об'єкт дослідження, проте також не тотожний йому. Тип (від грец. *typos*) – це зразок, модель, форма, якій відповідає певна група предметів, понять, явищ [11, с. 524].

У філософії ідеальний тип трактують як методологічний засіб дослідження, який дає змогу дослідникові заздалегідь спростити та ідеалізувати складні й багатоаспектні соціальні явища з метою систематизації емпіричного матеріалу та подальшого його зіставлення і вивчення [12, с. 76].

Соціологи ідеальний тип називають ще чистим типом і трактують його як осмислення, ідеалізацію загального чи окремого явища з метою аналізу та пояснення. Це явище досліджують лише в абстрактній або «чистій» формі [2, с. 224]. Основи ідеально-типологічного аналізу розробив ще М. Вебер, однак донині тип є тією абстрактною категорією, визначальною для типологічного аналізу. Тип є одним з видів моделей мислення.

Важливим у процесі конструювання типу є розуміння однорідності, а також завершеності переліку значень ознак. Тобто до одного типу варто відносити ті об'єкти, які мають однаковий набір ознак, властивий конкретному типу. Вихідний набір ознак має бути не лише достатнім, а й необхідним, тобто не повинен містити ознаки, які не несуть інформації про характер типу класифікованих об'єктів [17, с. 110].

Отже, тип – це зразок (модель) певних явищ (процесів), що містить достатній та необхідний набір суттєвих ознак для їхнього групування [10, с. 8]. І це не проста сукупність ознак, а система, в якій їхній сталий зв'язок утворює тип.

Грунтовний аналіз такого складного явища, як типологізація, дає змогу зробити висновок про те, що це процес організації знань про типи шляхом застосування наукового методу пізнання, спрямований на дослідження складних системних об'єктів з метою виявлення в них подібного і відмінного, загального та особливого, створення типіфікаційних схем. Усе це є основою для правової характеристики

сучасності. Водночас наголосимо, поняття «типологізація» треба розмежовувати з поняттями «класифікація», «систематизація», «моделювання». Поняття ж «типізація» та «типифікація» є важливими складниками процесу типологізації, спрямованого на організацію знань про типи у відповідну науку - типологію.

Список використаної літератури

1. *Баскаков А. Я.* Методология научного исследования : учеб. пособие / А. Я. Баскаков, Н. В. Туленков. – Киев : МАУП, 2004. – 216 с.
2. Большой толковый социологический словарь (Collins). Т. 1 (А–О) : пер. с англ. – М. : Вече, АСТ, 2001. – 544 с.
3. *Гетманова А. Д.* Логика для юристов. Со сборником задач : учеб. пособие / А. Д. Гетманова. – М. : КНОРУС, 2012. – 344 с.
4. *Каган М. С.* Системное рассмотрение основных способов группировки / М. С. Каган // Философские и социологические исследования. – Л. : ЛГУ, 1977. – С. 17–28.
5. *Каган М. С.* Классификация и систематизация / М. С. Каган // Типы в культуре / отв. ред. Л. С. Клейн. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1979. – 184 с.
6. *Конверський А. Є.* Логіка (традиційна та сучасна) : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. Є. Конверський ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 536 с.
7. *Кондаков Н. И.* Логический словарь-справочник / Н. И. Кондаков. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Наука, 1975. – 718 с.
8. *Нестеров А. В.* Философия классификации / А. В. Нестеров // Научно-техническая информация. Сер. 2 : Информационные процессы и системы. – 2003. – № 9. – С. 8–15.
9. *Луць Л. А.* Типологізація сучасних правових систем світу / Л. А. Луць. – К. ; Сімферополь : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Логос, 2007. – Вип. 3. – 23 с.
10. *Маркова-Мурашова С. А.* Национальная правовая система России и типология правопонимания : дис.... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / С. А. Маркова-Мурашова. – СПб., 2006. – 482 с.
11. Новий тлумачний словник української мови : у 4 т. / уклад. В. В. Яременко, О. М. Сліпущко. – К. : АКОНІТ, 1998. – Т. 2. – 910 с.
12. Новая философская энциклопедия : в 4 т. / науч.-ред. совет : предс. В. С. Степин, А. А. Гусейнов, Г. Ю. Семигин, уч. секр. А. П. Огурцов. – М. : Мысль, 2010. – Т. 2. – 634 с.
13. Новая философская энциклопедия : в 4 т. / научно-ред. совет : предс. В. С. Степин, А. А. Гусейнов, Г. Ю. Семигин, уч. секр. А. П. Огурцов. – М. : Мысль, 2010. – Т. 4. – 736 с.
14. Основы научной работы и методология диссертационного исследования / [Г. И. Андреев, В. В. Барвиненко, В. С. Верба и др.]. – М. : Финансы и статистика, 2012. – 294 с.
15. *Рожкова Л. П.* Принципы и методы типологии государства и права / Л. П. Рожкова. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1984. – 116 с.
16. *Розова С. С.* Классификационная проблема в современной науке / С. С. Розова. – Новосибирск : Наука, 1986. – 224 с.
17. *Розин Б. Б.* Экономико-статистическое моделирование в неоднородных совокупностях / Б. Б. Розин // Проблемы теории статистики. – М. : Наука, 1978. – С. 100–120.
18. *Свинцов В. И.* Логика : учеб. / В. И. Свинцов. – М. : Высшая шк., 1987. – 288 с.
19. *Субботин А. Л.* Классификация / А. Л. Субботин. – М. : РАН Ин-т философии, 2001. – 94 с.
20. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука – К. : Гол. ред. УРЕ АН УРСР, 1973. – 600 с.
21. Философский энциклопедический словарь / ред.-сост. Е. Ф. Губский и др. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 576 с.
22. *Ядов В. А.* Социологическое исследование: методология, программа, методы / В. А. Ядов. – М. : Наука, 1972. – 266 с.

23. Ядов В. А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности / В. А. Ядов. – 3-е изд., испр. – М. : Омега-Л, 2007. – 568 с.
24. http://dic.academic.ru/contents.nsf/dic_economic_law/
25. http://eknigi.org/gumanitarnye_nauki/41318-sociologicheskij-yenciklopedicheskij-slovar.html
26. <http://www.philosophi-terms.ru/#>
27. http://mirslouvrei.com/content_socenk/typologization-65751.html

*Стаття: надійшла до редакції 12.03.2015
прийнята до друку 01.07.2015*

RELATIONSHIP OF CONCEPT «TYPOLOGIZATION» WITH RELATED CONCEPTS

I. Nastasyak

*Ivan Franko National University of Lviv
Universytetska Str., 1, UA – 79000 Lviv, Ukraine*

An extensive analysis of such complex phenomena as typologization enables to state that this is a process of knowledge organization about types by applying a scientific method of knowledge, which is aimed at researching complex system objects for the purpose of identifying in them similar and different, general and specific, creating a typification scheme. All this forms the basis for the legal characteristics of contemporaneity. At the same time, it should be emphasized that the term «typologization» must be differentiated from the concepts of «classification», «systematization», and «modelling».

The theory of classification is now a conceptually closed system, which is intended to provide a convenient scheme for cognition of objects, their grouping and contain plenty of information about them. Given that the classification is carried out by a separate feature, it does not produce any knowledge about the entire set of essential features, and therefore is neutral to the essence of phenomena. This is what sets it apart from the typologization, the purpose of which is to develop representations of a single set of essential features that reveal the substance of the corresponding phenomena.

As for systematization, this method is not generally used in the analysis of dynamical systems (including legal) since they have a high level of variability that prevents from obtaining objective results. In such cases, typologization is preferable.

Similar in status to cognitive typologization is also modelling method. Its essence is schematism and abstraction, which is achieved through the use of cognitive models. At the same time, for typological method schematism and abstraction is only one of substantial preconditions for its application. Another distinction as well lies in goal of modelling and typologization. Thus, the aim of typologization is the research of various object aspects, using the properties of the whole system of relations and abstraction from a number of properties to identify those that are specific to a particular type.

In general, typologization of legal systems is a method of knowledge and identification on the basis of the legal structures as a type of legal system, and organization of received knowledge into the science of typology. Herewith, the notions of «typization» and «typification» are necessary parts of the typologization process, which is aimed at organizing knowledge about the types into a relevant science, which is typology.

Keywords: typologization, type, typology, typization, typification, classification, systematization, modeling.